

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ **JUDr. I. K.**, bývajúceho v B., 2/ **JUDr. I. Č.**, bývajúceho v H., oboch zastúpených JUDr. M. H., advokátom v B., proti žalovaným 1/ **Mgr. I. B.**, bývajúcemu v B., zastúpenému JUDr. J. G., advokátom v B., 2/ **V., s.r.o.**, B., 3/ **P. V.**, bývajúcemu v S., žalovaní 2/, 3/ zastúpení JUDr. M. P., advokátom v B., 4/ **JUDr. A. M.**, bývajúcemu vo V., zastúpenému JUDr. Š. S., advokátom v Ž., o **ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 12 C 41/2003, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej pod sp.zn. 14 Co 52/2009, takto

r o z h o d o l :

Predsedníčka senátu 14 Co Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Mária Podhorová a sudcovia tohto senátu JUDr. Peter Priehoda a Mgr. Ema Novodomcová **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp.zn. 14 Co 52/2009.

O d ô v o d n e n i e

Podaním z 10. septembra 2009, doručeným súdu 11. septembra 2009, žalobca 1/ uplatnil námietku zaujatosti voči sudcom Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Márii Podhorovej, JUDr. Petrovi Priehodovi a Mgr. Eme Novodomcovej, ktorí majú vec podľa rozvrhu práce označeného súdu prejsť a rozhodnúť v odvolacom konaní. Navrhol, aby súd príslušný rozhodnúť o námietke zaujatosti, menovaných sudcov vylúčil z prejednávania a rozhodovania vecí. Na odôvodnenie námietky uviedol, že po predložení vecí súdom prvého stupňa na rozhodnutie o odvolaní žalobcov, menovaní sudcovia uviedli, že sa cítia byť zaujatí z dôvodu ich vzťahu k žalovanému 4/, sudcovi Krajského súdu v Banskej Bystrici. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd príslušný na rozhodnutie o tomto oznámení sudcov podľa

§ 15 ods. 1 O.s.p., uznesením z 30. apríla 2009 sp.zn. 1 Ndc 11/2009 rozhodol tak, že menovaní sudcovia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí. Podľa žalobcu 1/ je rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozpore so závermi Európskeho súdu pre ľudské práva prezentovanými v jeho rozhodnutiach, podľa ktorých právo na nestranný súd je zachované iba pri súčasnom splnení subjektívnej i objektívnej nestrannosti sudcu a absencia ktorejkoľvek z uvedených dvoch rovín nestrannosti má za následok porušenie práva na nestranný súd. V námietke žalobca 1/ tvrdí, že v prípade menovaných sudcov nie je splnená ani požiadavka ich subjektívnej nestrannosti a ani požiadavka ich objektívnej nestrannosti. Podľa žalobcu 1/ subjektívna nestrannosť sudcu ja zachovaná v prípade, že sudca nemá žiadnu osobnú zaujatosť a ani žiadny predsudok. Takáto subjektívna nestrannosť sa predpokladá dovtedy, kým neexistuje dôkaz opaku. Tvrdí, že menovaní sudcovia „nie sú subjektívne nestranní, pretože majú osobnú zaujatosť prameniacu z kolegiálneho vzťahu k jednému z účastníkov tohto súdneho konania“. Dôkazom o neexistencii subjektívnej nestrannosti každého z vyššie uvedených sudcov sú ich výslovné vyjadrenia o ich osobnom vzťahu k jednému z účastníkov konania. Menovaní sudcovia nie sú naostatok ani objektívne nestranní, pretože „neposkytujú dostatočnú záruku na vylúčenie legitímnej pochybnosti a svojej nezaujatosti“. Podľa žalobcu 1/ základom záveru o tom, že sudcovia nie sú ani objektívne nestranní, je skutočnosť, že sa sami cítia byť zaujatí, čo by pri ich nevylúčení malo za následok, že v konaní by rozhodovali sudcovia, ktorí sa považujú za zaujatých a vylúčených. „Rozhodovanie vecí sudcami, ktorí sa cítia byť zaujatí a túto skutočnosť aj písomne vyhlásia, nemožno považovať za objektívne nestranné a súčasne treba považovať za neprípustné vzhľadom na existenciu objektívnej pochybnosti o ich nezaujatosti na základe príslušnými sudcami vnímanej neexistencie subjektívnej nestrannosti“. Žalobca 1/ tvrdí, že je právne úplne bezvýznamné, či subjektívne pocity príslušných sudcov sú správne alebo nesprávne, pretože samotná skutočnosť, že sa sudcovia považujú za zaujatých, neposkytuje dostatočnú záruku na vylúčenie legitímnej pochybnosti o tom, že príslušní sudcovia budú pri prejednávaní a rozhodovaní vecí v skutočnosti nestranní a nezaujatí. „Teda možno objektívne pochybovať, že subjektívne zaujatí sudcovia rozhodnú vec objektívne nezaujato.“ Podľa žalobcu 1/ „rozhodovanie vecí sudcami, ktorí sa cítia zaujatí a túto skutočnosť aj písomne vyhlásia, nie je poskytovaním spravodlivosti a nemožno za poskytovanie spravodlivosti ani považovať, a už vôbec sa dané rozhodovanie nemôže javiť, že poskytuje (účastníkom konania) spravodlivosť“.

Namietaní sudcovia sa k námietke uplatnenej žalobcom 1/ osobitne nevyjadřili. Poukázali na svoje vyjadřenia, na základe ktorých bola vec predložená postupom podľa § 15 ods. 1 O.s.p. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie podľa § 16 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 O.s.p.), posudzoval opodstatnenosť tvrdenia žalobcu 1/ o zaujatosti sudcov uvedeného súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Dospel k záveru, že tu nie sú žiadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali prijatie iného záveru než prijatého v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp.zn. 1 Ndc 11/2009. S dôvodmi uvedenými v predmetnom rozhodnutí, ktoré viedli k záveru, že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Mária Podhorová, JUDr. Peter Priehoda a Mgr. Ema Novodomcová nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej právnej veci, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožňuje a iba dodáva nasledovné:

Rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na uvedené, možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci iba *výnimočne* a *iba* z dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, nestranne a spravodlivo. Rozhodovanie o predpojatosti sudcu spočíva v zisťovaní, či existuje taký jeho vzťah k veci, o ktorej má rozhodnúť, k účastníkovi konania alebo jeho právnomu zástupcovi, ktorý by mohol založiť objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti. Otázka zaujatosti sudcu nikdy nemôže byť postavená celkom naisto; nie je možné vychádzať len zo subjektívnych pochybností osôb zúčastnených na konaní, ale aj z právneho rozboru skutočností, ktoré k týmto pochybnostiam vedú.

Ako už bolo uvedené vo vyššie uvedenom rozhodnutí, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vychádza z dvojakého testu nestrannosti sudcu; subjektívny test je založený na základe osobného presvedčenia sudcu (personal conviction of a particular judge) v danej veci, objektívny test sleduje existenciu dostatočných záruk, že je možné z tohto aspektu vylúčiť akúkoľvek legitimnú pochybnosť (guarantees sufficient to exclude any legitimate

doubt in this respect). Neustrannosť sudcu je predovšetkým subjektívnou psychickou kategóriou vyjadrujúcou vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci v širšom zmysle (zahrňuje vzťah k predmetu konania, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, atď.), o ktorých je schopný (relatívne presne) vypovedať len sudca sám. Iba takto úzko chápaná kategória neustrannosti sudcu by sa však v praxi iba ťažko uplatnila vzhľadom na obťažnú objektívnu preskúmateľnosť vnútorného rozpoloženia sudcu. Kategóriu neustrannosti treba preto vnímať širšie, aj v rovine objektívnej. Za objektívne pravda nemožno považovať to, ako sa neustrannosť sudcu (iba) subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca disponuje k veci určitým vzťahom. Inak povedané, neustrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok neustrannosti súdu.

Vychádzajúc z uvedeného, Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje so záverom zaujatým v uznesení tohto súdu z 30. apríla 2009 sp.zn. 1 Ndc 11/2009, že skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o neustrannosti súdneho rozhodovania. Tento záver sa opiera a vychádza z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp.zn. 3 Nc 13/2009, ktoré občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na svojom zasadnutí konanom 28.-29. mája 2009 schválilo na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Naostatok treba pripomenúť, ako sa namietaní sudcovia vyjadrili k otázke svojej zaujatosti.

JUDr. Mária Podhorová, predsedníčka senátu, v svojom oznámení zo 14. apríla 2009 uviedla: „Pri študovaní spisu som zistila, že na strane žalovaného 4/ je označený sudca Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. A. M.. V rokoch 1992 až 2004 som bola sudkyňou

krajského súdu na obchodnom oddelení, s JUDr. M. som bola v častom kolegiálnom kontakte. Určité obdobie sme pravidelne cestovali do zamestnania aj zo zamestnania rovnakým vlakom, rozprávali sme sa a v tom období náš vzťah možno hodnotiť aj ako kamarátsky. V súčasnom období sa stretávame len náhodne (buď v budove súdu alebo „na ulici“), zdravíme sa, občas sa chvíľku porozprávame. Tykáme si. Domnievam sa, že z uvedených dôvodov môžu vzniknúť pochybnosti o mojej nezaujatosti pri rozhodovaní danej veci a preto vec predkladám na rozhodnutie podľa § 15 O.s.p. o mojom vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.“

Člen senátu JUDr. Peter Priehoda uviedol: „Žaloba smeruje aj proti žalovanému v 4. rade, ktorý je sudcom Krajského súdu v Banskej Bystrici. Je to môj kolega, cítim sa zaujatý. Mohli by totiž vzniknúť pochybnosti o objektívnom rozhodnutí veci. Okrem toho žalobcu 1. osobne poznám.“

Členka senátu Mgr. Ema Novodomcová sa vyjadrila takto: „Pretože žalovaný 4/ je sudcom KS v B. Bystrici a som s ním v kolegiálnom vzťahu, cítim sa zaujatá vo veci konať a rozhodovať.“

V zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (viď tiež § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov) sú totiž sudcovia pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom. Ich vzájomné vzťahy a ich vzťahy k iným právnickým profesiám vykazujú vo všeobecnosti znaky čisto profesionálnosti a kolegiality, ktoré ešte v ničom nezakladajú možnosť vzniku pochybností o ich nezaujatosti alebo neobjektívnosti. Až v prípade, že by takýto vzťah prerástol cez takto chápaný profesionálny rámec a nadobudol by charakter bližšieho osobného vzťahu, mohla by takáto okolnosť byť dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Ničím však nebolo preukázané, že by vzťah namietaných sudcov prerástol rámec čisto profesionálneho vzťahu.

Majúc na zreteli uvedené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že tu nie sú okolnosti, ktoré by mohli byť považované za relevantné z hľadiska § 14 ods.1 O.s.p. a preto nevyhoveli vznesenej námietke zaujatosti a rozhodol tak, že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici uvedení vo výroku tohto uznesenia nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. septembra 2009

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková